

SPIS TREŚCI

Wstęp (<i>Hanna Pinkowska-Zielińska, Bartosz Zalewski</i>)	IX
Bibliografia	XII
Część 1	
SPECYFICZNE ZJAWISKA W DIAGNOSTYCE ZWIĄZKÓW	1
1. Płynne granice leczenia – o przeciwwskazaniach do terapii par	
(<i>Bartosz Zalewski, Hanna Pinkowska-Zielińska</i>)	3
Dodatkowe propozycje przeciwwskazań do terapii pary	34
Załącznik. Opis badania	45
Bibliografia	47
2. Standardy diagnozowania – wokół pytań i wątpliwości w konsultacjach	
(<i>Hanna Pinkowska-Zielińska, Barbara Smolińska, Bartosz Zalewski</i>)	55
Wskazówki realizacji standardów ogólnych prowadzenia procesu diagnostycznego w diagnostyce par i rodzin do psychoterapii	73
Bibliografia	95
3. Praca w koterapii podczas konsultacji pary. Zaproszenie do (wspólnego) tańca (<i>Anna Dziubińska-Starska</i>)	97
Miejsce koterapii w terapii par	99
Charakterystyka pary koterapeutycznej – podstawowe wymiary	103
Taniec w parze koterapeutycznej – rozwój pary koterapeutycznej	108
Język opisu – uwspólnianie diagnozy	117
Rama koterapeutycznej przestrzeni konsultacyjnej	120
Wspólny taniec – dwie pary w gabinecie	122
Zakończenie	132
Bibliografia	134

4. Superwizja diagnostyczna w terapii par	
<i>(Monika Misiec, Bogdan de Barbaro)</i>	139
Część teoretyczna – przegląd literatury	139
Część praktyczna – doświadczenia własne	145
Punkt wyjścia – relacja między osobą superwizowaną a osobą superwizującą	146
Obszary wrażliwości superwizora na etapie konsultacji diagnostycznej pary	151
Kontrakt jako klucz do powodzenia w terapii	154
Podsumowanie	156
Bibliografia	157
5. Trudy początkujących terapeutek i terapeutów par	
<i>(Hanna Pinkowska-Zielińska, Bartosz Zalewski)</i>	161
Motywy podejmowania pracy terapeutycznej z parami	161
Trudne przeżycia i sposoby radzenia sobie	165
Uczucia pozytywne	188
Wybrane cechy terapeutów	192
Kształcenie i samokształcenie	198
Podsumowanie	202
Bibliografia	203
Część 2	
KONTEKSTY DIAGNOZOWANIA ZWIĄZKÓW	211
6. Mentalizacja w diagnozie par – możliwe zastosowania	
<i>(Anna Król-Kuczowska)</i>	213
Wprowadzenie	213
Teoria przywiązania i rozwój zdolności do mentalizowania	216
Mentalizacja – zarys pojęcia	222
Typy załamania się zdolności do mentalizowania	226
Podstawowe typy załamania się zdolności do mentalizowania	228
Kliniczne manifestacje pozamentalizacyjnych modułów doświadczania rzeczywistości w procesie psychoterapii i możliwe interwencje nakierowane na wspólną, docelową konceptualizację obszaru do pracy	232
Struktura i zasady MBT – CO w kontekście diagnozy pary	242

Etapy diagnozy i przygotowywania do terapii MBT – CO	243
MBT – CO w praktyce klinicznej i procesie diagnozy	246
Typy interwencji w procesie diagnozy MBT – CO	248
Podsumowanie	248
Bibliografia	250
7. Znaczenie i funkcja posiadania obiektu wewnętrznej pary przez każdego z partnerów a rzeczywistość emocjonalna relacji	
(<i>Hanna Pinkowska-Zielińska</i>)	253
Wewnętrzna para rodzicielska jako obiekt	256
Omówienie etapów przepracowania kompleksu Edypa	256
Podsumowanie	276
Bibliografia	282
8. Diagnoza pary jedнопłciowej (<i>Grzegorz Iniewicz</i>)	285
Kilka słów wstępu	285
Kształtowanie się tożsamości i pierwsze związki	289
Dylematy życiowe i problemy w terapii	293
Stres mniejszościowy w kontekście problemów pary	298
Wiek i płeć	301
Ujawnianie się	304
Problemy seksualne	308
Przygotowanie terapeuty i specyfika relacji terapeutycznej	310
Podsumowanie	316
Bibliografia	317
9. Diagnoza pary międzykulturowej	
(<i>Stefan Baker, Hanna Pinkowska-Zielińska, Bartosz Zalewski</i>)	323
Wprowadzenie	323
Kultura i jednostka	329
Konteksty migracji	337
System projekcyjny w związku międzykulturowym	341
Diagnoza związków międzykulturowych	345
Podsumowanie	357
Bibliografia	358

SPIS TREŚCI

10. Diagnostyka w niewolontaryjnej terapii par (<i>Krzysztof Szwejca</i>)	363
Wprowadzenie	363
Opis praktyk	369
Skuteczność	372
Niewolontaryjność	380
Obszary problemowe	383
Inicjowanie terapii – podejmowanie decyzji.	389
Proces diagnostyczny – wiedza	395
Proces diagnostyczny – postępowanie	400
Podsumowanie	414
Bibliografia	415
Indeks rzeczowy	425
O Autorach	

WSTĘP

Idea powstawania kolejnego tomu podręcznika pojawiła się już w trakcie pracy koncepcyjnej nad tomem pierwszym. Wtedy zorientowaliśmy się, że tak obszernej dziedziny, jaką jest diagnoza w psychoterapii par, nie uda nam się zamknąć w jednym tomie. Myśleliśmy o poszczególnych aspektach takiej pracy terapeutycznej, których pominięcie wydawało się nam co najmniej nieuzasadnione. Do ich opracowania zaprosiliśmy polskich psychoterapeutów, którym w tym miejscu jeszcze raz dziękujemy za współpracę. Bez Państwa/Waszego wkładu ten podręcznik by nie powstał. Nasza współpraca przybierała różne formy, z niektórymi autorami spotykaliśmy się bezpośrednio bądź *online*, prowadziliśmy ożywione merytoryczne dyskusje, które potwierdziły wielką wartość dialogu i zapewne nas ubogaciły, za co również dziękujemy. Chcielibyśmy podkreślić duży udział środowiska polskich psychoterapeutów w opracowywaniu szczególnie dwóch rozdziałów niniejszego tomu, m.in. w drodze wypełnienia przez terapeutów opracowanej przez nas ankiety dotyczącej przeciwwskazań do terapii par. Dziękujemy wszystkim respondentom, bez Państwa licznych odpowiedzi nie moglibyśmy opracować tego zagadnienia. Podobnie jest z rozdziałem poświęconym trudom stawania się terapeutą związków. W obliczu bardzo nielicznych badań dotyczących

obu tematów rozmowy z koleżankami i kolegami, superwizantami, uczestnikami szkoleń i seminariów były niezmiernie pomocne przy ich konceptualizacji. Szczególnie w odniesieniu do kwestii budowania tożsamości psychoterapeuty par jesteśmy wdzięczni za podzielenie się własnym doświadczeniem i otwartość w opisie przeżyć i okoliczności pierwszych sesji terapeutycznych z parami. W Polsce jest to wciąż rozwijająca się gałąź psychoterapii, mamy nadzieję na jej dalsze doskonalenie.

W trakcie pracy nad podręcznikiem wysłuchaliśmy wykładu prof. Grzegorza Iniewiczza: „Więcej niż dwoje – czyli polimiość”, którego treść przyczyniła się do prób wprowadzania przez nas określenia „psychoterapeuta związków”. Naszym zdaniem jest ono dużo bardziej pojemne, otwierające nas, psychoterapeutów, na spotkanie z różnymi życiowymi wyborami pacjentów. Uważamy, że zadaniem psychoterapeutów jest poznawać nowe zjawiska, rozumieć je i mentalnie się do nich przybliżać. Eksperymentujemy z tym określeniem i staramy się znaleźć dla niego dobre miejsce w opisach terapii bliskich związków. Dużym językowym wyzwaniem było stosowanie formy żeńskiej do określenia osób prowadzących terapię oraz pacjentów. Zainspirowały nas do tego wnioski z czterech badań i raportów nad osobami praktykującymi psychoterapię w Polsce w latach 2017–2021. Według badań 80–85% osób praktykujących psychoterapię to kobiety, a 15–20% to mężczyźni (Hermanowski, 2021) – oznacza to proporcję średnio 5:1, czyli na jednego mężczyznę terapeutę przypada pięć kobiet terapeutek. Chcielibyśmy podziękować za konsultację w tej sprawie prof. Renacie Ziemińskiej z Instytutu Filozofii i Kognitywistyki Uniwersytetu Szczecińskiego oraz prof. Grzegorzowi Iniewiczowi z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Niestety próby i eksperymenty z różnymi formami pokazały nam, że język polski nie jest jeszcze gotowy na alternatywne określenia genderowe.

Pozostaje nam mieć nadzieję na przyszłość, że żywy język dostosuje się do rzeczywistości społecznej, a ta będzie coraz pełniejsza. Niemniej staraliśmy się wprowadzać inkluzywne elementy, dlatego używamy czasem form „terapeutki i terapeuci” oraz formy „osoby prowadzące psychoterapię”. Oba obszary poszukiwań językowych zastosowaliśmy w rozdziałach naszego autorstwa, nie narzucaliśmy ani nie sugerowaliśmy tego autorom pozostałych tekstów.

Opisując poszczególne wątki pracy ze związkami, staraliśmy się przybliżyć Czytelniczkom i Czytelnikom różne jej aspekty, które – mamy taką nadzieję – będą pomocne w codziennej pracy z pacjentami. Do przyglądania się temu, co się dzieje w związkach, jak możemy rozumieć dynamikę relacji, a w konsekwencji pomagać naszym parom, polecamy lekturę rozdziałów o mentalizacji i rzeczywistości emocjonalnej relacji. Umiejętności mentalizacyjne, rozpoznawanie „błędzenia po kole pozamentalizacyjnej percepcji rzeczywistości” rozwijają zarówno pary miłosne, jak i pary psychoterapeutów. Natomiast ładunek emocjonalny, który wprowadza na sesje para, możemy lepiej rozumieć, korzystając z koncepcji rzeczywistości emocjonalnej relacji.

Tak jak różne jest to, co związek wnosi do gabinetu, tak też różne są trafiające do nas pary, bardziej szczegółowo została zatem opisana diagnoza pary jednopłciowej, pary międzykulturowej i pary nievolontaryjnej.

Przy pracy nad rozdziałem dotyczącym terapii pary międzykulturowej zmagaliśmy się z trudem integrowania wymiaru intrapsychnicznego z kontekstualnym, zewnętrznym. Poza tym pojawiał się w nas, autorach, wątek różnic międzykulturowych wewnątrz „jednej kultury”. Żywimy nadzieję, że dokonana analiza będzie pomocna w uwrażliwieniu odbiorców oraz rozumieniu mechanizmów i sił działających w innego typu międzykulturowości, w tym tej znajdującej się wewnątrz tej samej, np. polskiej, kultury.

Przy redakcji poszczególnych rozdziałów mieliśmy poczucie, że wiele aspektów musi zostać pominiętych lub jest to temat na odrębną pozycję. Mamy jedynie nadzieję, że będą one inspiracją do poszerzania treści szkoleniowych czy organizowania warsztatów np. na temat pracy z różnymi typami związków. My, psychoterapeuci, dokonujemy wyboru – czy pracujemy jako single, czy w duecie. Ponieważ niektórzy z nas decydują się na pracę w koterapii – to o tym, jeszcze innym, często intensywnym, dość intymnym i wymagającym związku pisze w swoim rozdziale Anna Dziubińska-Starska. Zapewne koterapeuci również wzajemnie się superwizują, ale szczegółowo temat superwizji w diagnozie terapii par omawia duet Monika Misiec i Bogdan de Barbaro. Przybliżają oni ten temat, trudząc się z wyodrębnieniem superwizji etapu diagnozy.

Pozostaje nam zaprosić Państwa do lektury. Nie ukrywamy, że myślimy nad trzecim – ostatnim tomem dotyczącym procesu terapii związku, dlatego będziemy wdzięczni za wszelkie refleksje i uwagi, które prosimy kierować na adres osrodekkontrakt@gmail.com

Hanna Pinkowska-Zielińska i Bartosz Zalewski

Bibliografia

Hermanowski, M. (2021). *Psychoterapeutki i psychoterapeuci w Polsce*. Poznań: Wydawnictwo Nauk Społecznych i Humanistycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.